Oświadczenie złożone
przez senatora Piotra Masłowskiego
w dniu 30 sierpnia 2024 r.

Oświadczenie skierowane do minister rodziny, pracy i polityki społecznej Agnieszki Dziemianowicz-Bąk

Szanowna Pani Minister!

Chciałbym zwrócić uwagę na problem dotyczący emerytur. Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach zawierała kilka błędów, które pośrednio nadal negatywnie wpływają na emerytury osób urodzonych w 1953 r. Ludzie zostali pokrzywdzeni w szczególności przez zmiany wprowadzone w 2013 r., które doprowadziły do zaniżenia świadczeń. Zmiany te miały na celu dostosowanie systemu do zmieniających się warunków demograficznych. Nowe przepisy (art. 25 ust. 1b) wprowadziły zasadę, że osoby, które skorzystały z wcześniejszej emerytury, miały pomniejszaną podstawę obliczenia nowej emerytury o kwoty, które wcześniej pobrały. To oznacza, że osoby urodzone po 1 stycznia 1949 r., które przeszły na wcześniejszą emeryturę, mogły stracić część zgromadzonego kapitału, gdyż ich przyszłe świadczenia były obliczane z uwzględnieniem pomniejszonej wartości. Osoby, które zdecydowały się na wcześniejszą emeryturę, nie mogły przewidzieć, że w przyszłości wprowadzone zostaną przepisy, które negatywnie wpłyną na wysokość ich świadczeń. Ustawodawca nie poinformował ich o możliwości zmiany zasad wypłaty emerytur, co naruszało zasadę zaufania do państwa i jego regulacji prawnych. A oto kluczowe problemy.

1. Wprowadzone od 1 stycznia 2013 r. nowe zasady obliczania emerytur pomniejszały podstawę obliczenia emerytury o kwoty pobranych wcześniej emerytur. Osoby z rocznika 1953, które przeszły na wcześniejszą emeryturę przed osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego, straciły na tej zmianie.

2. Brak uwzględnienia wielu źródeł składkowych spowodował, że osoby z wieloma źródłami składkowymi straciły część świadczeń. Było to szczególnie dotkliwe dla kobiet z rocznika 1953.

3. Niewypłacenie odsetek od zaniżonych emerytur oznaczało stratę pieniędzy w obliczu rosnącej inflacji. Osoby z rocznika 1953 masowo odwoływały się od decyzji ZUS do sądów, wskazując, że organ rentowy powinien uwzględnić dane według stanu na dzień poprawnego rozpoznawania wniosku o emeryturę.

4. Nie ma możliwości ponownego przeliczenia emerytur według nowych zasad dla osób, które złożyły wniosek o wcześniejszą emeryturę przed 1 stycznia 2013 r., lecz prawo do emerytury powszechnej uzyskały po tej dacie.

Zgłosiła się do mnie córka poszkodowanej w ten sposób emerytki, pani B.Ł. Zwróciła ona uwagę na problemy związane z tą ustawą. Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 6 marca 2019 r. orzekł niekonstytucyjność przepisu ustawy w zakresie kobiet urodzonych w 1953 r., które przed 2013 r. nabyły prawo do emerytury. Wyrok ten otworzył drogę do dalszych zmian legislacyjnych. W odpowiedzi na wyrok TK 19 czerwca 2020 r. uchwalono nowelizację umożliwiającą osobom urodzonym w 1953 r., które przeszły na wcześniejszą emeryturę przed 2013 r., obliczenie nowej emerytury na korzystniejszych zasadach, bez pomniejszania podstawy o pobrane wcześniej świadczenia. Osoby te musiały złożyć odpowiedni wniosek do 11 stycznia 2021 r., aby skorzystać z nowych regulacji. Głównym problemem, jak wyjaśniła mi pani B.Ł., jest fakt, że nowe przepisy nie uwzględniają odsetek za okres, w którym emerytury były zaniżone w przypadku osób, które miały więcej źródeł składkowych, a do takich właśnie osób należy jej matka. Wypłacono im różnicę między należną a pobraną emeryturą, ale nie uwzględniono inflacji.

Niewypłacenie odsetek jest niezgodne z zasadami sprawiedliwości społecznej, a błędy w ustawie są efektem nieprzemyślanych zmian i braku analizy skutków wprowadzanych przepisów, dlatego zwracam się do pani minister z apelem o pilne zajęcie się tą sprawą oraz o podjęcie skutecznych działań, aby zapewnić sprawiedliwość osobom dotkniętym tymi zmianami. Potrzebna jest nowelizacja ustawy. Tylko ona może przywrócić zaufanie do systemu emerytalnego. Jeśli zachęcamy seniorów do tego, aby dłużej pracowali, nie pozwólmy, żeby czuli się pokrzywdzeni. Nie powinniśmy karać osób, które dorabiały do emerytur.

Piotr Masłowski
senator RP